

КАФЕДРА
ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

доц. А. В. Стасишин

(підпис)

“31” січня 2023 р.

РОБОЧА
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі знань)

**спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»**

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма: Фінанси, митна та податкова справа

освітній ступінь: магістр

денна форма навчання

ЛЬВІВ 2023

Робоча програма навчальної дисципліни Страховий менеджмент для студентів за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітня програма «Фінанси, митна та податкова справа» освітнього ступеня магістр – 26 с.

Розробник:

Попович Д. В. – доцент кафедри фінансового менеджменту факультету управління фінансами та бізнесу, кандидат економічних наук, доцент

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри фінансового менеджменту
Протокол № 6/1 від “24” січня 2023 р.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Ситник Н. С.
(прізвище, ініціали)

“24” січня 2023 р.

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 7 від “31” січня 2023 р.

ЗМІНИ
до робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри (перезатвердження робочої програми)	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

©Попович Д. В., 2023 рік
©ЛНУ імені Івана Франка, 2023 рік

РОЗДІЛИ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною

РОЗДІЛ 2. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

РОЗДІЛ 6. ГРАФІК РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

РОЗДІЛ 7. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

7.1. Календарно-тематичний план лекційних занять

7.2. Календарно-тематичний план семінарських (практичних, лабораторних) занять, заліків по модулях, контрольних робіт

7.3. Графік консультацій

РОЗДІЛ 8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

РОЗДІЛ 9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

9.1. Таблиця оцінювання знань та компетентностей студентів

9.2. Критерії оцінювання знань та компетентностей студентів за видами робіт

9.3. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

РОЗДІЛ 10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 11. МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

РОЗДІЛ 12. РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є відносини, що виникають у процесі управління формуванням, розподілом та використанням фондів страхових компаній при наданні страхових послуг.

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Основні завдання

Основні завдання: формування у студентів розуміння специфіки страхової діяльності та її впливу на усі сторони організації страхового бізнесу; отримання студентами необхідних знань для прийняття практичних рішень з питань управління фінансами страховиків, оцінки ризиків при прийнятті їх на страхування, формування перестрахової політики, врегулювання страхових претензій, забезпечення фінансової надійності страховика в усіх аспектах.

1.1 Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Фінанси, Фінанси підприємств, Економіка підприємства, Страхування, Менеджмент, Маркетинг	Фінансова безпека

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною загальні, спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК 01. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК 03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, митної, податкової справи та страхування.

СК 04. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 07. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Результати навчання

ПРН01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПРН09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН10. Здійснювати діагностику і моделювання діяльності суб'єктів господарювання з виконання податкових зобов'язань.

ПРН11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПРН12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПРН15. Аналізувати фінансову звітність суб'єктів господарювання та формулювати відповідні висновки та рекомендації для мінімізації фінансових ризиків із дотриманням вимог чинного законодавства.

Вимоги до знань і умінь

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати	Уміти
- особливості і перспективи розвитку підприємницької діяльності в страхуванні; сутність, функції та роль страхового менеджменту в ринковій економіці;	- розробляти місію, цілі та стратегічні завдання страховика;
- порядок створення, реєстрації й ліцензування страхових організацій, зміст державного нагляду за їх діяльністю;	- формувати раціональну структуру управління страховою організацією;
- принципи побудови раціональної структури страхової організації та повноваження органів її управління;	- організовувати процес бюджетування в страховій організації;

- принципи управління страховою компанією;	- досліджувати стан ринку страхових послуг;
- значення і методи розроблення стратегічного плану діяльності страховика;	- досліджувати попит на страхові послуги та організувати ефективну систему їх продажу;
- сутність і способи активізації маркетингової діяльності в страхових організаціях;	- аналізувати діяльність страховика і пропонувати заходи, спрямовані на її поліпшення;
- методи вивчення попиту на страхові послуги;	- визначати достатність коштів страхових резервів для забезпечення виконання зобов'язань перед страхувальниками;
- технологію відбору ризиків на страхування і врегулювання страхових претензій; особливості управління грошовими потоками в страхуванні;	- визначати напрями ефективного розміщення страхових резервів та тимчасово вільних власних коштів страховика;
- умови і способи підвищення фінансової надійності страхової організації; процедури здійснення фінансового моніторингу операцій страховика.	- забезпечувати контроль за фінансовою надійністю страхової компанії;
	- здійснювати перевірку правильності проведення страховиками фінансових операцій;
	- проводити фінансовий моніторинг у страховій організації.

РОЗДІЛ 2. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страховий менеджмент

Характеристика навчальної дисципліни							
Шифр та найменування галузі знань: <u>07 Управління та адміністрування</u>				Цикл дисциплін за навчальним планом: <u>нормативна дисципліна професійної підготовки</u>			
Код та назва спеціальності: <u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>				Освітній ступінь: <u>магістр</u>			
Освітня програма: <u>Фінанси, митна та податкова справа</u>							
Курс: <u>1</u> Семестр: <u>2</u>				Методи навчання: <u>Лекції, семінарські заняття, розв'язування задач та практичних виробничих ситуацій, робота в бібліотеці, робота в мережі Інтернет</u>			
Кількість кредитів ECTS	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Лекції	Семінари, практичні, лабораторні	Заліки по модулях (контрольні роботи)	Самостійна робота студента (СРС)	Індивідуальна робота студента (ІР)
4	120	48	32	16	-	42	30
Кількість тижневих годин		Кількість змістових модулів (тем)		Кількість заліків по модулях/контрольних робіт		Вид контролю	
3		10		-		ПМК, екзамен	

РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
1.	Сутність і значення страхового менеджменту
2.	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією
3.	Планування у страховій діяльності
4.	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту
5.	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі
6.	Управління ризиками у страховій діяльності
7.	Урегулювання страхових претензій
8.	Управління грошовими потоками страховика
9.	Управління фінансовою надійністю страховика
10.	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту

Поняття менеджменту страхової діяльності. Специфіка страхового менеджменту. Страхова організація як складна багатофункціональна система. Основні властивості системи: обмеженість, цілісність, взаємозалежність та взаємодія, структурність, ієрархічність та ін. Системний та ситуаційний підходи в менеджменті страхової діяльності. Принципи та функції менеджменту. Специфіка страхового менеджменту. Правові основи страхового менеджменту.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією

Ресурсний потенціал страхової організації та його складові. Зміст і принципи організації страхової діяльності. Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на створення різновидів організаційно-правових форм здійснення страхової діяльності на вітчизняному ринку. Основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні. Акціонерна страхова компанія. Представництво, агентство, філія страхової компанії. Процес створення страхової компанії: реєстрація страховика як юридичної особи та надання юридичній особі статусу страховика. Спеціалізація страховика: страховики, що здійснюють страхування життя; страховики, що здійснюють загальні види страхування; страховики, що здійснюють перестраховування. Вимоги до реорганізації та ліквідації страховика.

Персонал страхової компанії. Кадрова політика страховика. Система оплати праці в страховій компанії. Основи мотивації персоналу.

Тема 3. Планування у страховій діяльності

Стратегічний менеджмент страхової діяльності як динамічна сукупність взаємопов'язаних процесів: аналіз середовища, визначення місії та цілей, вибір та реалізація стратегії, оцінка і контроль реалізації стратегії. Види стратегій страхової діяльності. Стратегії бізнесу, функціональні стратегії та принципи їх формування. Складові оцінювання та контролю реалізації стратегії. Стан та напрямки розвитку стратегічного менеджменту страхової діяльності в Україні.

Економічна сутність планування в менеджменті страхової діяльності та його етапи. Умови планування в менеджменті страхової діяльності. Основні методи розробки планів менеджменту страхової діяльності. Вимоги до поточного, оперативного та стратегічного планування страхової діяльності. Основні розділи типового бізнес-плану. Технологія складання та практичної реалізації планів у страховій компанії.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління. Звітність страхової компанії. Договори у сфері страхування. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя. Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності. Пошук, обробка, аналіз та синтез інформації у страховій діяльності. Функції інформаційних систем у страховій компанії. Мета, завдання і основні функції автоматизованих офісних систем у страхових компаніях.

Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі

Сутність та складові страхового маркетингу. Зміст та завдання управління якістю страхового продукту. Класифікація страхових послуг за ознаками: ринкової активності, економічними, юридичними, за обсягом страхового захисту тощо. Управління наданням окремих видів страхових послуг: управління їх розробкою, обсягом, структурою, якістю і реалізацією. Договір страхування

як основний інструмент реалізації страхового продукту добровільного та обов'язкового страхування. Схеми процесу розробки страхового продукту. Інноваційна діяльність страхової компанії та залучення ресурсів для цього. Управління системою продажів страхових продуктів. Особливості страхової послуги як товару. Роль продажу страхових продуктів в розвитку страхової діяльності.

Тема 6. Управління ризиками у страховій діяльності

Ризик у системі управління страховою організацією. Ризики, пов'язані з активами. Ризик-менеджмент страхової організації. Ризики, пов'язані зі страховою діяльністю. Ризики, не пов'язані зі страховою діяльністю. Ризики об'єктів страхування. Методи оцінювання ризиків. Страховий андеррайтинг у системі ризик-менеджменту. Аналіз капіталу в системі ризик-менеджменту страховика. Способи розрахунку очікуваної ставки вартості власного капіталу. Перестраховування в системі управління страховими ризиками.

Тема 7. Урегулювання страхових претензій

Сутність претензії. Визначення розміру шкоди, завданої страховим випадком. Договір страхування як основний інструмент врегулювання претензій при настанні страхового випадку. Документальне підтвердження претензії. Сторони врегулювання та порядок розгляду претензії. Процес врегулювання претензій страхувальників та його завдання. Виплата страхового відшкодування.

Тема 8. Управління грошовими потоками страховика

Значення та особливості грошових потоків у діяльності страховика. Види грошових потоків та їх класифікація. Принципи управління грошовими потоками. Оптимізація грошових потоків страховика. Вхідні грошові потоки та їх характеристика. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками страховика. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Вихідні грошові потоки страховика та їх характеристика. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з окремими видами діяльності страховика.

Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика

Сутність, функції та склад фінансового менеджменту страхової компанії. Оцінювання фінансових ресурсів страхової компанії, їх джерел і форм руху. Статутний капітал. Страхові резерви і страхові активи. Нормативні співвідношення між страховими активами і страховими зобов'язаннями.

Податковий менеджмент страхової діяльності. Управління інвестиційним портфелем: розміщення страхових резервів, власних коштів та інвестиційна діяльність. Фондовий ринок і робота на ньому страхової компанії. Поняття фінансової надійності страховика. Управління платоспроможністю страховика. Управління формуванням та використанням прибутку страховика.

Управління капіталом страхової компанії. Управління фінансовим станом страховика.

Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

Необхідність, сутність та призначення фінансового моніторингу у страховій діяльності. Склад системи правового регулювання фінансового моніторингу. Фінансовий моніторинг страхової діяльності: завдання, функції, права й обов'язки. Функції контролю за діяльністю суб'єктів страхового ринку, забезпечення гласності їхньої діяльності і підтримки правопорядку в галузі тощо. Правове забезпечення фінансового контролю страховиків в Україні. Зовнішній фінансовий контроль страхових організацій. Внутрішній фінансовий контроль страховиків. Особливості

фінансового моніторингу страховиків під час дії воєнного стану. Контроль платоспроможності страховиків згідно директив ЄС. Solvency II.

РОЗДІЛ 5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі матеріали

1. Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр>
2. Господарський кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Митний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Цивільний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=514-17>
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 №996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 №755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
9. Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 №2614-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>
10. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 №1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
11. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.nreg=19161-15>
12. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 №877-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
13. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 №85/96-ВР зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
14. Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 06.02.2003 № 485-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Основна література

1. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страхувальний менеджмент: навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2018. 252 с.
2. Ненно І. М. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Харків : Бурун Книга, 2011. 223 с.
3. Плиса В. Й. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 377 с.
4. Слободянюк Н. О. Страхувальний менеджмент: конспект лекцій. Кривий Ріг, 2016. 165 с.
5. Сокиринська І. Г., Журавльова Т. О., Аберніхіна І. Г. Страхувальний менеджмент: навч. посіб. Дніпропетровськ : Пороги, 2016. 301с.
6. Страхувальний менеджмент: підручник / Осадець С. С. та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С. С. Осаджя. Київ : КНЕУ, 2011. 333 с.

7. Страховий менеджмент: підручник / Ю. В. Алескерова, І. Ю. Салькова, Л. І. Федоришина. Вінниця : ВНАУ, 2019. – 295 с.
8. Супрун А. А., Супрун Н. В. Страховий менеджмент : навч. посіб. Львів : Магнолія-2006, 2011. 301 с.
9. Шишпанова Н. О. Страховий менеджмент: опорний конспект лекцій. Миколаїв, 2017. 169 с.
10. Шірінян Л. В. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Київ : НУХТ, 2014. 143 с.

Додаткова література

-
1. Баранов А. Л., Баранова О. В. Фінанси страхових організацій. Практикум: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2012. 215 с.
  2. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2007. 328 с.
  3. Попова І. В. Фінансовий контроль страхових організацій : дис... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2015. 270 с.
  4. Самойловський А. Л. Менеджмент страхування: монографія. Київ : Видав. Дім «Корпорація», 2007. 318 с.
  5. Світлична О. С., Сташкевич Н. М. Управління фінансами страхових організацій: навч. пос. Одеса : Атлант, 2015. 258 с.
  6. Стратегічне управління страховою компанією : монографія / В. М. Фурман О. Ф. Філонюк, Р. В. Пікус та ін. Київ : КНЕУ, 2008. 440 с.
  7. Страхування: практикум: навч. посіб. / за ред. В. Д. Базилевича. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Знання, 2011. 607 с.
  8. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика : монографія. Черкаси : Черкаський ЦНТІ, 2009. 570 с.
  9. Внукова Н. М., Андрійченко Ж. О. Фінансовий моніторинг : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. 204 с.
  10. Яворська Т. В. Державне регулювання страхового підприємництва в Україні : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 420 с.

**РОЗДІЛ 6. ГРАФІК РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ
ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ**

№ розділу, теми (змістові модулі)	Назва розділу, теми (змістового модуля)	Кількість годин за ОПП			Розподіл аудиторних годин	
		всього	у тому числі		лекції	Семінари, практичні, лабораторні
			аудиторні	СРС/ІР		
ЗАЛКОВИЙ МОДУЛЬ № 1						
1	Сутність і значення страхового менеджменту	8	4	4	2	2
2	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією	10	6	4	4	2
3	Планування у страховій діяльності	8	4	4	2	2
4	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	10	6	4	4	2
5	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі	10	6	4	4	2
6	Управління ризиками у страховій діяльності	9	5	4	4	1
7	Урегулювання страхових претензій	7	3	4	2	1
8	Управління грошовими потоками страховика	9	4	5	2	2
9	Управління фінансовою надійністю страховика	9	5	4	4	1
10	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях	10	5	5	4	1
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)		30				
Разом годин		120 (90/30)	48	72 (42/30)	32	16

РОЗДІЛ 7. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

7.1 Календарно-тематичний план лекційних занять

№ заняття	Тема лекційного заняття	Кількість годин
1	2	3
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1		
1.	Сутність і значення страхового менеджменту	2
2.	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією	4
3.	Планування у страховій діяльності	2
4.	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	4
5.	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі	4
6.	Управління ризиками у страховій діяльності	4
7.	Урегулювання страхових претензій	2
8.	Управління грошовими потоками страховика	2
9.	Управління фінансовою надійністю страховика	4
10.	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях	4
Разом годин		32

**7. 2 Календарно-тематичний план семінарських
(практичних, лабораторних) занять,
заліків по модулях, контрольних робіт**

№ заняття	Тема семінарського (практичного, лабораторного) заняття. Контрольні роботи (заліки по модулях)	Кількість годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<i>ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1</i>		
1.	Семінарське заняття № 1 (тема 1)	2
2.	Практичне заняття № 1 (тема 2)	2
3.	Практичне заняття № 2 (тема 3)	2
4.	Семінарське заняття № 2 (тема 4)	2
5.	Семінарське заняття № 3 (тема 5)	2
6.	Практичне заняття № 3 (теми 6,7)	2
7.	Практичне заняття № 4 (тема 8)	2
8.	Практичне заняття № 5 (теми 9, 10)	2
Разом практичних (семінарських, лабораторних) занять		16
Разом годин		16

7.3 Графік консультацій

№ з/п	Назва розділу, теми, зміст консультації	Кількість годин
1.	Консультація по організації та виконанню самостійної роботи студентів, по підготовці до семінарських занять, опрацюванню рекомендованої літератури	4
2.	Консультація щодо виконання студентами ІНДЗ	2
3.	Передекзаменаційна консультація	2
Разом годин		8

РОЗДІЛ 8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Охарактеризуйте страхування як вид підприємницької діяльності.
2. Назвіть особливості діяльності страхової компанії.
3. Які зміни відбувалися у законодавчому регулюванні страхової діяльності в Україні?
4. Якою є головна ознака поділу страхових компаній на ринку?
5. У чому полягає зміст державного нагляду за страховою діяльністю?
6. Визначте сутність страхового менеджменту.
7. Структура страхового менеджменту.
8. Як відбувається створення страхових компаній?
9. Які особливості ліцензування страхової діяльності?
10. Дайте характеристику етапів життєвого циклу страхової компанії?
11. У чому полягають особливості антикризового управління страхової компанії?
12. Дайте визначення терміну «ресурсний потенціал».
13. Назвіть складові ресурсного потенціалу страховика.
14. Як можна оцінити ресурсний потенціал страхової компанії?
15. Як реалізується мотивація персоналу як функція страхового менеджменту?
16. Що входить до складу органів управління страховою компанією?
17. Які функції виконують наглядова рада та рада директорів?
18. Назвіть структурні підрозділи страхової компанії.
19. Що є змістом стратегічного управління страхової компанії?
20. Як формується стратегія страховика?
21. Які проблеми виникають у страхових компаній України під час розроблення стратегії?
22. Назвіть основні бізнес-процеси страхової компанії.
23. Як забезпечується бізнес-планування страхової компанії?
24. У чому полягають відмінності процесу бюджетування та контролінгу страховика?
25. У чому полягає мета комунікацій?
26. Назвіть етапи комунікаційного процесу.
27. Охарактеризуйте зовнішні комунікації страховика.
28. Як відбувається персоніфікований облік договорів страхування життя?
29. Яке призначення автоматизованої інформаційної системи у діяльності страхової компанії?
30. Яка роль страхової статистики у страховому менеджменті?
31. Як забезпечується страховою компанією комерційна таємниця?
32. Розкрийте сутність страхового маркетингу.
33. Назвіть види маркетингових досліджень.
34. Поясніть відмінність страхового продукту від страхової послуги.
35. Розкрийте сутність якості страхового продукту.
36. Як забезпечується якість страхової послуги?
37. Наведіть зміст плану маркетингу.
38. Послідовність розробки (модифікації) страхового продукту.
39. Як визначається ефективність системи продажів?
40. Як відбувається рекламування страхової діяльності?
41. Дайте визначення поняттю «ризик»?
42. Як класифікуються ризики у страховій діяльності?
43. Які ризики можуть бути прийняті на страхування?
44. Охарактеризуйте сутність ризикоутворюючих факторів. Наведіть приклади.
45. Що входить до андеррайтингу як бізнес-процесу страховика?
46. Які існують методи оцінювання рівня ризиків?
47. Як визначається страхова премія за договором страхування?
48. Поясніть сутність антиселекції ризиків.
49. Розкрийте зміст тарифікації страхових послуг.

50. Поясніть зміст елементів структури страхового тарифу.
51. Які принципи покладені у побудову тарифної політики страховика?
52. Назвіть етапи врегулювання страхових претензій.
53. Які дії страхувальника в разі настання страхового випадку?
54. Яку роль відіграють аварійні комісари у врегулюванні збитків?
55. Що входить до процедури експертизи страхового випадку?
56. Як розраховується страхова виплата?
57. У чому полягають відмінності в урегулюванні збитків у різних видах страхування?
58. Які існують можливості для застосування регресних позовів у страхуванні?
59. Укажіть інструменти зменшення витрат на страхові виплати.
60. Охарактеризуйте роботу служби врегулювання претензій.
61. Що є грошовим потоком у страхуванні?
62. Як класифікуються грошові потоки страхових організацій?
63. Що входить до складу технічних резервів?
64. У чому полягають особливості грошових потоків в операційній діяльності страховика?
65. Що входить до складу доходів від страхової діяльності?
66. З чого складаються витрати страховика?
67. Які існують напрями та обмеження розміщення страхових резервів?
68. У чому полягають особливості оподаткування страховика?
69. Розкрийте зміст показників рентабельності страхової діяльності.
70. Як розподіляється прибуток страховика?
71. Що є фінансовою надійністю страховика?
72. Поясніть взаємозв'язок понять фінансова надійність, стійкість та платоспроможність.
73. Які існують умови забезпечення платоспроможності?
74. Які вимоги до статутного капіталу страховика?
75. Як впливає тарифна політика страховика на його фінансову стійкість?
76. Поясніть роль перестраховування у збалансуванні страхового портфеля.
77. Охарактеризуйте сутність процесу управління ризиками страховика.
78. Як оцінюється платоспроможність страховика?
79. Що входить до тестів раннього попередження страховика?
80. Чим відрізняються тести раннього попередження від стрес-тестування в перевірці рівня надійності страхової компанії?
81. У чому особливості фінансового моніторингу страхових компаній?
82. Як побудована система фінансового моніторингу?
83. Що входить до завдань та обов'язків суб'єкта первинного фінансового моніторингу?
84. Які існують вимоги до фахового рівня спеціалістів із фінансового моніторингу?
85. Які фінансові операції страхової компанії підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу?
86. Укажіть фінансові операції страхової компанії, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу?

РОЗДІЛ 9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Основним нормативним документом, що визначає оцінювання сформованих компетентностей у студентів є Положення «Про контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів Львівського національного університету імені Івана Франка» від 01.03.2013р. із змінами, затвердженими наказом ректора від 01.07.2015 р. № О-96. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою (за шкалою ECTS та національною шкалою) (див. табл. 9.3).

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 1.2) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, самостійну роботу, а також виконання ІНДЗ.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Бали нараховуються за таким співвідношенням:

- семінарські/самостійні/індивідуальна робота – 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – **50 балів**:

семінарські/самостійні – 40 балів;

індивідуальна робота* – 10 балів.

- екзамен – 50% семестрової оцінки.

Максимальна кількість – **50 балів**.

Підсумкова максимальна кількість – **100 балів**.

9.1. Таблиця оцінювання знань та компетентностей студентів

Поточний контроль**								Індивідуальна робота студента*	Екзамен	Разом
Теми/бали										
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Теми 6-7	Тема 8	Теми 9-10			
5	5	5	5	5	5	5	5			
40								10	50	100
50										

*індивідуальну роботу приймає лектор

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- самостійна робота включає в себе самостійне опрацювання питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс або ж були розглянуті коротко, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу;
- індивідуальну роботу студент виконує самостійно, відповідно до методичних вказівок та визначеного викладачем завдання і термінів виконання;
- ліквідація заборгованості відбувається протягом 2 тижнів після встановленого терміну у дні визначені викладачем. При цьому оцінка знижується на 10 % (якщо заборгованість не була обумовлена поважними причинами), а якщо заборгованість виникла з поважних причин (наприклад, хвороба студента) – зниження оцінки не передбачається;
- здобувачі вищої освіти мають право отримати оцінку за екзамен автоматично – у випадку, якщо впродовж семестру такі здобувачі набрали від 90-100 балів;
- здобувачі вищої освіти, після завершення аудиторних занять, мають право підвищити свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.

Політика щодо академічної доброчесності:

- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття;
- під час роботи над завданнями, користуючись Інтернет-ресурсами та іншими джерелами інформації студент зобов'язаний вказати джерело, використане під час виконання завдання;
- усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%;
- у разі виявлення факту текстових запозичень більше 30% студент отримує за завдання 0 балів і має повторно виконати завдання, які передбачені даним силабусом;
- списування під час виконання завдань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв);
- мобільні пристрої можуть бути використані лише із дозволу викладача.

Політика щодо відвідування:

- відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять) є обов'язковим компонентом навчального процесу;
- за об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись в дистанційному режимі. За погодженням із керівником курсу студент може презентувати виконані завдання під час консультації викладача;
- студент, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті;
- студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

9.2 Критерії оцінювання знань та компетентностей студентів за видами робіт

Види робіт	Критерії оцінювання	Оцінка
Семінарські заняття	Оцінку «відмінно» (максимально 5 балів за семінарське заняття) студент отримує за умови відповідності виконаного завдання студентом та його усної/письмової відповіді. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку. Відмінно («5») – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.	5
	Добре («4») – студент достатньо повно володіє матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.	4
	Задовільно («3») – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та	3

	аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.	
	Незадовільно («2») – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.	2
	Незадовільно («1») – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.	1
Самостійна робота	Самостійна робота студентів, яка передбачена з теми поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється на семінарах та під час підсумкового семестрового контролю.	
Індивідуальна робота студента (ІРС)	Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу Критерії оцінювання: - завдання виконані повністю і правильно, містять пояснення до розрахунків; - студент може пояснити хід проведених розрахунків; - студент самостійно може формулювати висновки за результатами проведеного дослідження; - присутній творчий підхід та використано новітні інформаційні технології.	10 5
	- завдання виконане правильно; - студент не може пояснити хід окремих проведених розрахунків; - порівняно з виконанням роботи на найвищий бал не зроблено одного з перелічених пунктів вказаних вище.	4
	- завдання виконані з помилками в розрахунках; - студент частково може сформулювати висновки за результатами проведеного дослідження.	3
	- робота виконана неправильно; - студент самостійно не може сформулювати висновки за результатами проведеного дослідження.	2
	- індивідуальна робота виконана неправильно; - студент не може пояснити хід окремих розрахунків проведеного дослідження.	1
ЕКЗАМЕН	Екзамен як форма підсумкового контролю є обов'язковим для всіх студентів. Максимальна кількість балів за екзамен Екзаменаційний білет містить 15 завдань, завдання 3-ьох рівнів складності	50
	Перший рівень (завдання 1-10) – завдання із вибором відповіді – це теоретичні питання, що мають по чотири варіанти відповідей, з яких одна є правильною. За кожне правильно виконане завдання студент одержує 1 бал (максимально 10 * 1 = 10,0 балів).	10

	<p>Другий рівень (завдання 11-14) – завдання з наданням визначень (виконання розрахунків). За кожне правильно виконане завдання студенту виставляється 4 бали (максимально 4 * 4 = 16,0 балів). Результат екзамену залежить від загальної кількості набраних балів. Оцінка одержана на екзамені є остаточною.</p>	16
	<p>Третій рівень (завдання 15) – в цьому завданні треба зробити послідовні, логічні пояснення, необхідні посилання, вказати факти, з яких випливає те чи інше твердження. Якщо потрібно, то слід проілюструвати думки схемами, графіками, таблицями. За повністю правильно виконане завдання студенту виставляється 24 бали.</p>	24

9.3 Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік		Залік
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70	3	задовільно	
E	51 – 60		достатньо	
FX	21 – 50	2	незадовільно	незараховано
F	0 – 20	2	незадовільно (без права перездачі)	незараховано (без права перездачі)

РОЗДІЛ 10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-методичне та наукове забезпечення організації навчального процесу з навчальної дисципліни включає:

- державні стандарти освіти;
- навчальні та робочі навчальні плани;
- силабус навчальної дисципліни;
- програма навчальної дисципліни;
- робоча програма навчальної дисципліни;
- плани семінарських (практичних) занять та методичні рекомендації з їх проведення;
- завдання та методичні матеріали до виконання самостійної роботи (СРС);
- завдання та методичні матеріали до виконання індивідуальної науково-дослідної роботи (ІНДЗ);
- завдання для проведення модульного контролю (тестові завдання);
- завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні білети);
- законодавчі та інструктивно-методичні матеріали;
- опорний конспект лекцій;
- підручники і навчальні посібники;
- структурно-логічні схеми та інший ілюстративний матеріал;
- навчально-методичні матеріали з вивчення тем навчальної дисципліни «Страховий менеджмент».

РОЗДІЛ 11. МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Тема заняття. Методики активізації процесу навчання	
<p>Проблемні лекції мають на меті розвивати логічне мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома – трьома ключовими моментами. Використовується досвід зарубіжних навчальних закладів. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування.</p>	<p><i>Тема 1: Сутність і значення страхового менеджменту</i> Проблемне питання: 1. Виявити основні переваги та недоліки ринкового середовища страховиків.</p>
<p>Мозкові атаки – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.</p>	<p><i>Тема 5: Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі</i> Назвати стратегії просування страхового продукту на ринку України.</p>
<p>Кейс-метод</p>	<p><i>Тема 9: Управління фінансовою надійністю страховика</i> На основі роздаткового матеріалу – фінансової звітності страхової компанії – оцінити її фінансовий стан та розробити фінансову стратегію.</p>
<p>Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються; для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань тощо</p>	<p><i>Тем 1-10.</i></p>

РОЗДІЛ 12. РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Ресурси мережі Інтернет	Ресурси мережі Факультету з навчальної дисципліни
<p>1. Нормативні акти України: www.nau.kiev.ua</p> <p>2. Сервер Верховної Ради України: www.rada.gov.ua</p> <p>3. Ліга страхових організацій України: www.uainsur.com</p> <p>4. Національний банк України: www.bank.gov.ua</p> <p>5. Міністерство фінансів України: www.minfin.com.ua</p> <p>6. Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування: www.forinsurer.com</p> <p>7. Страхування України – Інтернет-проект: www.ukrstrahovanie.com.ua</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Програма навчальної дисципліни ▪ Робоча програма навчальної дисципліни ▪ Методичні рекомендації з вивчення тем ▪ Плани семінарських занять та методичні рекомендації до їх проведення ▪ Методичні рекомендації з виконання самостійної роботи студента (СРС) ▪ Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи студента ▪ Засоби діагностики знань студентів з навчальної дисципліни ▪ інші